

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

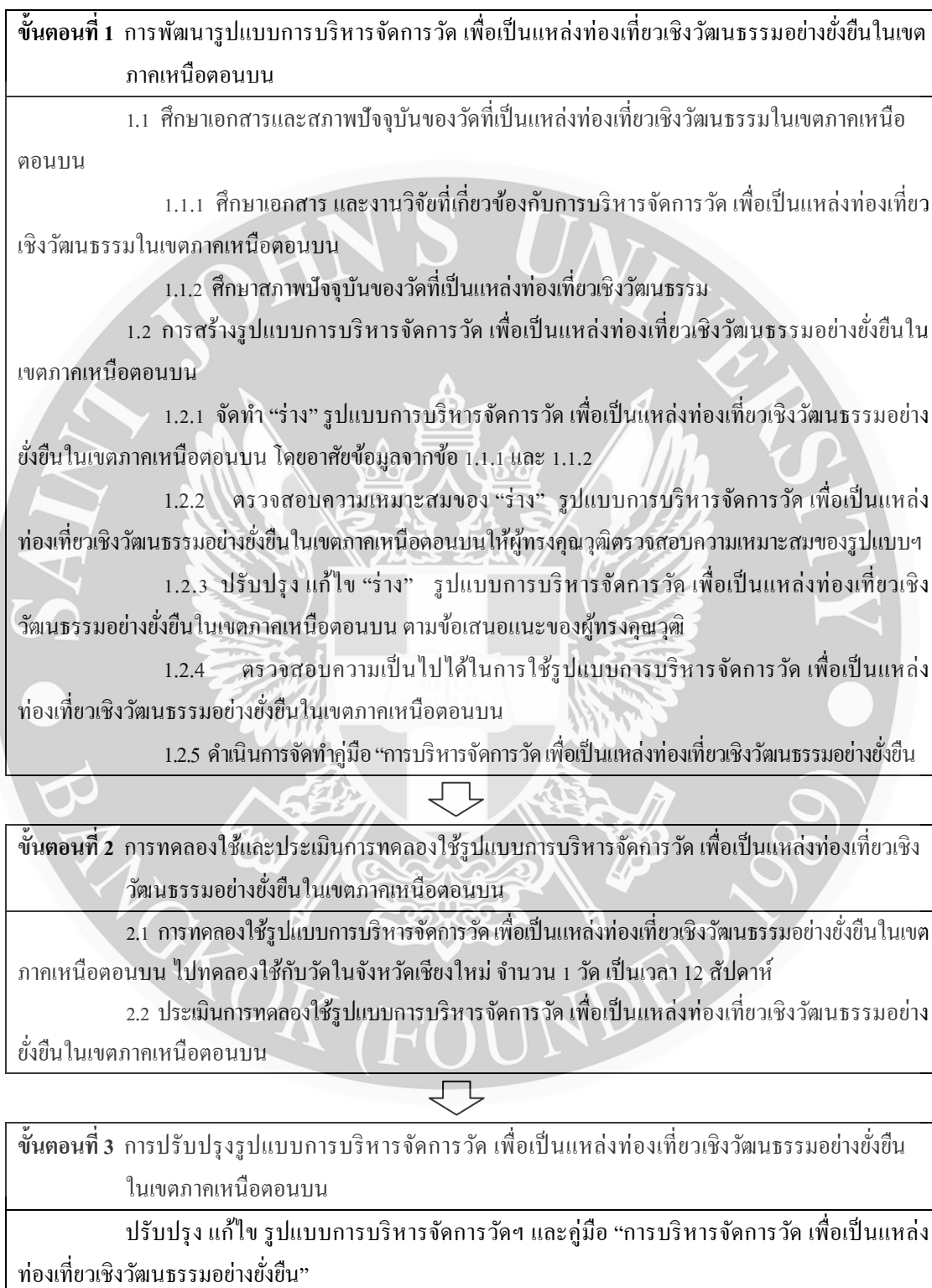
การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวัด ทดลองใช้และประเมินการทดลองใช้ และปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และประเมินการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

ในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

1.1 ศึกษาเอกสารและสภาพปัจจุบันของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคเหนือตอนบน

1.1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคเหนือตอนบน

1.1.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคเหนือตอนบน ตามแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ใน 3 มิติ ได้แก่

- (1) มิติด้านการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- (2) มิติด้านการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว
- (3) มิติด้านการสร้างมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

การศึกษาสภาพปัจจุบันของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เจ้าอาวาสวัด พระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการวัด และกรรมการวัดหรือมีคณาชิกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด โดยเป็นวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปะ วัฒนธรรม และแหล่งมรดก ในเขต 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง แพร่ และน่าน จำนวนทั้งหมด 141 วัด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560: ออนไลน์)

ตารางที่ 1 จำนวนวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปะ วัฒนธรรมและแหล่งมรดก ในเขต 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

ที่	จังหวัด	จำนวน (วัด)
1	เชียงใหม่	37
2	ลำพูน	22
3	เชียงราย	15
4	พะเยา	12
5	แม่ฮ่องสอน	15
6	ลำปาง	14
7	แพร่	14
8	น่าน	12
รวม		141

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าประชากรในการดำเนินการวิจัยที่ได้ศึกษาจากข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีจำนวนทั้งหมด 141 วัด ในเขต 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าอาวาสวัด พระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการวัด และกรรมการวัดหรือมัคทายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยวัดต่างๆ เป็นวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดจะต้องเลือกไปเยี่ยมชมวัดนั้นๆ ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 2 รายชื่อวัดในแต่ละจังหวัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่	จังหวัด	จำนวน (วัด)	ชื่อวัด	ขนาดวัด
1	เชียงใหม่	6	วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดเจดีย์หลวง วัดเจ็ดยอด วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดสวนดอก	ใหญ่

ตารางที่ 2 (ต่อ) รายชื่อวัดในแต่ละจังหวัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่	จังหวัด	จำนวน (วัด)	ชื่อวัด	ขนาดวัด
2	ลำพูน	1	วัดพระธาตุหริภุญชัย	ใหญ่
3	ลำปาง	1	วัดพระธาตุลำปางหลวง	ใหญ่
4	เชียงราย	2	วัดห้วยปลากั้ง วัดแม่เจดีย์	กลาง
รวม		10		

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าจากประชากร 141 วัด ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 วัด เพื่อใช้ในการศึกษา

หลังจากได้รายชื่อวัดในแต่ละจังหวัดแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- เจ้าอาวาสวัด จำนวนวัดละ 1 รูป รวม 10 รูป
- พระลูกวัดที่ปฏิบัติงานที่ในด้านการบริหารจัดการวัด จำนวนวัดละ 1 รูป

รวม 10 รูป

- กรรมการวัดหรือมัคทายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด จำนวนวัดละ 1 คน

รวม 10 คน

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี และหลักการบริหารจัดการวัด เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อและประเด็นการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการวัด ตามแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ใน 3 มิติ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี และหลักการบริหารจัดการวัด มาดำเนินการจัดทำเป็น “ร่าง” แบบสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมตามแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ใน 3 มิติ

3. นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามประเด็น และครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา

4. ปรับปรุงข้อคำถาม

5. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังวัด และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับกลับคืนในทันทีที่เสร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

1.2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

1.2.1 จัดทำ “ร่าง” รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 1.1.1 และ 1.1.2

1.2.2 ตรวจสอบความเหมาะสมของ “ร่าง” รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและวัดผล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ

1.2.3 ปรับปรุงแก้ไข “ร่าง” รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2.4 ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบฯ มีการดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เจ้าอาวาสวัด พระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการวัด และกรรมการวัดหรือมัคทายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด โดยเป็นวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปะ วัฒนธรรม และแหล่งมรดก ในเขต 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง แพร่ และน่าน จำนวนทั้งหมด 141 วัด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560, ออนไลน์) ดังแสดงในตารางที่ 3

กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าอาวาสวัด พระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการวัด และกรรมการวัดหรือมัคทายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่ม

ตัวอย่างจำนวน 50% ของวัดในแต่ละจังหวัด ได้จำนวนวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 71 วัด หลังจากนั้นสุ่มรายชื่อวัดในแต่ละจังหวัด และเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละประเภทจำนวนวัดละ 3 รูป/คน ได้แก่

- เจ้าอาวาส จำนวนวัดละ 1 รูป
- พระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการวัด จำนวนวัดละ 1 รูป
- กรรมการวัดหรือมคณายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด จำนวนวัดละ

1 คน

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนวัดในแต่ละจังหวัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่	จังหวัด	ประชากร (วัด)	กลุ่มตัวอย่าง (วัด)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เชียงใหม่	37	19	57
2	ลำพูน	22	11	33
3	เชียงราย	15	8	24
4	พะเยา	12	6	18
5	แม่ฮ่องสอน	15	7	21
6	ลำปาง	14	7	21
7	แพร่	14	7	21
8	น่าน	12	6	18
รวม		141	71	213

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าจากประชากรทั้งหมดมี 71 วัด วัดๆ ละ 3 รูป/คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 213 รูป/คน ที่ตอบแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมา กำหนดเป็นหัวข้อและประเด็นการสอบถามความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

2. ดำเนินการจัดทำเป็น “ร่าง” แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา คุณวุฒิ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยข้อคำถามมีลักษณะให้เลือกตอบ 2 ระดับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

0 หมายถึง เป็นไปไม่ได้

1 หมายถึง เป็นไปได้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงตามประเด็น และครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา

4. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเหมาะสม แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่วนข้อที่ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยจะปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่าคะแนนตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป จึงถือว่าเหมาะสมทุกข้อ

5. ปรับปรุงข้อคำถาม

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการจัดส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และได้แนบซองพร้อมติดแสตมป์เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืน ภายใน 2 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดแล้ว ผู้วิจัยยังได้รับแบบสอบถามกลับคืนไม่ครบตามจำนวน ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตามไปอีกครั้ง และเมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมดแล้วได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับกลับคืน จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามส่วนใหญ่กลับมากภายใน 2 สัปดาห์มีเพียง 6 วัด ที่ผู้วิจัยประสานติดตามทางโทรศัพท์และได้รับแบบสอบถามกลับมาในอีก 1 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และการศึกษา ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ให้เลือกตอบ 2 ระดับ (เป็นไปได้-เป็นไปได้ไม่ได้) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยข้อคำถามที่เป็นไปได้จะต้องมีค่าร้อยละ 80 ขึ้นไป

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

1.2.5 ดำเนินการจัดทำคู่มือ “การบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน”

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และประเมินการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

2.1 นำรูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน ไปทดลองใช้กับวัดในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 วัด เป็นเวลา 12 สัปดาห์ (22 กรกฎาคม-21 ตุลาคม 2562)

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารจัดการวัดฯ ไปทำการทดลองใช้กับวัดแสนเมืองมา หลวง (หัวข่วง) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเงื่อนไขในการเลือก คือ เป็นวัดที่เกิดขึ้นใหม่ และมี

บริบทที่มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาให้มีศักยภาพได้ กล่าวคือ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมวัดจำนวนมาก แต่ยังไม่ได้มีการเตรียมระบบการบริหารจัดการเพื่อรองรับ หากพัฒนาวัดตามหลักการ “วัดในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” และ “แนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนใน 3 มิติ” จะทำให้วัดนั้นมีศักยภาพในการบริหารจัดการและเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2.2 ประเมินการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัดฯ มีการดำเนินงาน 3 กลุ่ม จำแนกตามรูปแบบการบริหารจัดการวัด ใน 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เจ้าอาวาสวัด หรือพระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการวัด หรือพระสงฆ์ในวัด กรรมการวัดหรือมัคทายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด จากวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คนในชุมชน และนักท่องเที่ยว ที่ทำการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าอาวาสวัด หรือพระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการวัด หรือพระสงฆ์ในวัด กรรมการวัดหรือมัคทายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด จากวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คนในชุมชน และนักท่องเที่ยว ที่ทำการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 50 รูป/คน โดยผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดหัวข้อและประเด็นการสอบถามให้ครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการวัด ตามแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ใน 3 มิติ
2. นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการจัดทำเป็น “ร่าง” แบบสอบถาม ให้ครอบคลุมตามแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ใน 3 มิติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยข้อคำถามมีลักษณะให้เลือกตอบ 3 ระดับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

1 หมายถึง เห็นด้วย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงตามประเด็นและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา

4. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเหมาะสม แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่วนข้อที่ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยจะปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ปรับปรุงข้อคำถาม

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังวัด และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับกลับคืนในทันทีที่เสร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยข้อคำถามมีลักษณะให้เลือกตอบ 3 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สถิติที่ 2 การสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาท่องเที่ยวในวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาท่องเที่ยวในวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 คน โดยผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ และจังหวัด/ประเทศที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง พึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สังเคราะห์ประเด็นในการประเมินความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน
2. สร้างข้อคำถามที่ต้องการใช้ในการประเมินความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน
3. นำแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
4. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเหมาะสม แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่วนข้อที่ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยจะปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ดำเนินการปรับปรุงแบบประเมิน
6. จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมิน และผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับกลับคืนในทันทีที่เสร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ และจังหวัด/ประเทศที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

มิตีที่ 3 การสร้างมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เจ้าอาวาสวัด หรือพระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการวัด หรือพระสงฆ์ในวัด กรรมการวัดหรือมัคทายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด จากวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และคนในชุมชน ที่ทำการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าอาวาสวัด หรือพระลูกวัดที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการวัด หรือพระสงฆ์ในวัด กรรมการวัดหรือมัคทายกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด จากวัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และคนในชุมชน ที่ทำการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 30 รูป/คน โดยผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สัมภาษณ์ประเด็นในการสนทนากลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น
2. สร้างข้อคำถามที่ต้องการใช้ในการสนทนากลุ่ม
3. นำแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
4. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

5. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเหมาะสม แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่วนข้อที่ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยจะปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าคะแนนตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป จึงถือว่ามีความเหมาะสมทุกข้อ

6. ดำเนินการปรับปรุงแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

7. จัดทำแบบแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง และได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้ในทันทีที่การสนทนากลุ่มแล้วเสร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตภาคเหนือตอนบน

3.1 หลังจากทดลองใช้คู่มือการบริหารจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ณ วัดแสนเมืองมาหลวง (หัวข่วง) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการทดลองใช้ไปปรับปรุง แก้ไข รูปแบบการบริหารจัดการวัดฯ และคู่มือ “การบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน”